

*Matta Wessandies
Wännskapsförel.
4/2 Förel.*

PROLOG

vid

Lotteriet för typografernas understödsfond

den 14 februari 1897.

Helsingfors 1897.

Dram genom natt och frost till ljus och värme!
Så har vår lösen genom sekler ljudit,
och slägte efter slägte fylkat sig,
att kämpa under ljusets helga fana.
Och ärestoder ha vi rest åt dem,
som fört oss an i striden, som med snilletts
fjärnskådarblick oss visat målet, dit
vi hinna måste, om vårt folk skall lefva.
Men äfven de, som med ett mindre mått
af andens gåfvor, troget dock arbetat,
att finna sanningen, att ljuset sprida,
de glömmas ej: den fosterländska häfden
bevarar tacksamt deras namn och bragd.

Men hvem har tecknat upp de hjältars gärning,
 som slägte efter slägte, träget, troget
 vid kasten stått, att smida vapen åt
 de män, vi nu som ljusets kämpar hylla?
 Och dock, hur stode väl vår odlings sak,
 om hvad här tänkts och sjungits, stannat inne
 i manuskriptets fängelse, om ej
 det tryckta ordet hade bojan brutit,
 om ej dess gnista flugit ut och tändt
 i tusen hjärtan samma helga flamma,
 som lågat först i skaldens, tänkarns bröst?

Men än i dag, hvem vårdar väl sig om
 att minnas, ens att fråga, huru mången
 af kastens män, af tankens vapensmeder
 har årtal, årtionden igenom
 ihärdigt tjent sin ädla, svåra konst,
 till dess af ålder eller sjukdom domnad
 hans hand sin nötta vinkelhake fällt,
 och så en annan tagit in hans plats
 med utsigt att få dela samma öde?

Än mer: vi barn af detta sekels slut,
 nervösa, trötta, sönderrifna själar,
 vi knota, om vi ej i rättan tid

hvar morgon få vår kära tidning sluka.
 Naturligtvis! Hur skulle det väl gå,
 om vi på kafferepet, mötet, klubben
 ej kände till den nyaste skandalen,
 revolverdramat nummer så och så,
 ej kunde repa upp den pigga ledarn,
 där ena hälften af vårt finska folk
 lärs hata eller frukta andra hälften?

Men huru mången vet väl hvad den kostar,
 den morgonfröjden? Huru mången minns,
 att bladet där, som blott en kort minut
 hans aldrig mätta nyhetshunger stillar,
 det kräfver, att en skara af hans bröder
 för hans skull får försaka nattens ro.
 För hans skull tvingas de att långsamt tära
 uppå sitt enda kapital, sin helse.
 För hans skull slipas hvassare den lie,
 mordengeln i vårt land, tuberkulosen
 så flitigt svänger — till vår nesa helst
 mot dem, som flitigast vår bildning tjena,
 folkskolans och det tryckta ordets män.

Är det då dit vår kamp för ljuset fört oss?
 Åt natten, åt vår fiende, vi offra

dem, hvilkas värf det är, att dag oss ge.
 Och hjärtats värme, som vi söka, hvar
 är den, om hvarje yrkande på lättnad
 åt de betryckta mötes af det kalla,
 hjärtlösa svar: publiken vill så ha det!

Men hvem vill undra på att frosten så
 vårt hjärtas skördfält härjat? Lyda vi ej
 ovetande ren länge nattens bud?
 Ha vi ej länge drömt den dystra drömmen,
 af öfverklokhets, öfvermåttad alstrad,
 att världen styres blott af kallt förstånd,
 vild konkurrens och hejdlös njutningslystnad?
 Och likt sömngångare vi irrat i
 maktpolitikens brännande Sahara,
 att värme söka! Och när öknens hetta
 vår törst blott väckt, oss drömmen fört att dricka
 ur brödrahatets bittra Döda haf.

Ja, vi ha natten tjenat, vi ha drömt;
 men denna dröm, den skall ej evigt räcka.
 Stark går igenom tiden ren en ström
 af längtan efter frid och broderskärlek.
 Snart vi från drömmens gyckelbilder vända
 hem till vår andes rätta fosterbygder,

det land vår odlings store förgångsmän
 eröfrat åt oss ren för längesedan,
 fast vi blott halft det tagit i besittning,
 det land, där „ingen trygghet, ingen fara,
 och ingen lust och ingen nöd på jorden
 den ena broderns blir och ej den andras“,
 där „kärlek slår i blommor ut på fälten“
 och där som stormakt enigt hyllas skall
 „det tysta arbetet, som icke braskar,
 och icke kifvas, men som likt ett vårregn
 bortsmälter isar, vattnar fosterjorden,
 nyföder folk, omskapar tidehvar!“

När dit vi hunnit, då skall ljuset bo
 i våra hjärtan, ej i hjärnan endast.
 Då skola tankens pilar flyga ut,
 ej mer att sära, men att genomborra
 ispansaret, som själviskheten smidt,
 och tända kärleks glöd i brödrahjärtan.
 Det tysta arbetet, hvarhelst det öfvas,
 vid plogen eller pennan eller kasten,
 skall oss förbrödra. Alla skola då
 gemensamt söka främja allas väl,
 gemensamt undanrödja allt som trycker
 den ena eller andra brodern, system.

Då skall en hvar, som redligen arbetat,
sin ålders höst med trygghet se emot,
viss att hans gärning ej af bröder glömmes.

Och då ha ändtligt Finlands bygder dag.

Valfrid Vascnius.

